

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра **_Фінансового менеджменту та фондового ринку**
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 072 Фінанси,
банківська справа та страхування
(шифр та найменування спеціальності)

освітньо-професійна програма Фінанси, фінансовий менеджмент
та страхування
(назва програми)

на тему: **«Перспективи розвитку добровільного медичного**
страхування в Україні»
(назва теми)

Виконавець:

студентка 41 групи факультету **ФБС**
Боровська Олександра Віталіївна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

старший викладач
(науковий ступінь, вчене звання)
Бондаренко Павло Валерійович _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми Одна з найголовніших функцій будь-якої держави – це соціальна функція, яка включає в себе широкий спектр напрямків, серед яких і охорона здоров'я своїх громадян. Сучасна система охорони здоров'я в Україні має низку проблем та недоліків. На превеликий жаль, медична система, навіть після проведення медичної реформи, все ще дуже далека від ідеалу і потребує значних змін, в тому числі і у частині фінансування. Хоча в нашій державі вже давно існує потреба у практичному запровадженні обов'язкової форми медичного страхування (ОМС), це питання відкладалося у далеку полицю вже протягом багатьох років.

Альтернативою обов'язкової форми може виступати добровільна форма медичного страхування (ДМС) як засіб медичного обслуговування населення. На превеликий жаль на даному етапі в Україні добровільне медичне страхування не користується підвищеним попитом та є малодоступним для населення. Хоча ринок ДМС має усі можливості для розширення та процвітання за відсутності в Україні функціонуючої системи обов'язкового медичного страхування. Причиною низького рівня розвитку ринку ДМС є недосконалість законодавства, складна економічна та політична ситуація, низький рівень платоспроможності населення, неузгодженість економічних інтересів суб'єктів страхового ринку.

Мета дослідження є визначення перспективних напрямків розвитку ринку добровільного медичного страхування в Україні.

Завдання дослідження:

- визначити поняття та зміст добровільного медичного страхування;
- охарактеризувати добровільне та обов'язкове медичне страхування;
- розглянути міжнародні стандарти добровільного медичного страхування;
- охарактеризувати ринок добровільного медичного страхування в цілому та на прикладі ПрАТ «УСК «Княжа вієнна іншуранс груп»;
- проаналізувати страхові послуги добровільного медичного страхування конкретної страхової компанії;
- виконати фінансовий аналіз страхової діяльності ПрАТ «УСК «Княжа вієнна іншуранс груп»;

– визначити напрями розвитку ринку добровільного медичного страхування в Україні;

– надати рекомендації щодо покращення страхових послуг добровільного медичного страхування ПрАТ «УСК «Княжа вієнна іншуранс груп».

Об’єкт дослідження є процес добровільного медичного страхування.

Предмет дослідження є економічні відносини з приводу надання послуг добровільного медичного страхування

Методи дослідження Для узагальнення теоретичних засад медичного страхування використовувались методи індукції та дедукції, історичної перспективи, узагальнення. Для визначення основних тенденцій розвитку ДМС використовувався структурний аналіз, SWOT-аналіз, класифікація, для прогнозування подальшого розвитку ДМС використовувались розрахункові алгоритми в електронних таблицях «EXCEL».

Інформаційна база дослідження Закон України, науково-практичні дослідження вітчизняних та зарубіжних науковців, монографії, статті, підручники, статистична інформація щодо діяльності страхового сектору України, консолідована фінансова звітність ПрАТ «УСК «Княжа вієнна іншуранс груп».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (34 найменувань) та 7-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 83 сторінок. Основний зміст викладено на 65 сторінках. Робота містить 18 таблиць, 11 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи бакалавра опубліковано 2 тези: Результати дослідження були представлені та оприлюднені на V Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Сучасні інструменти управління корпоративними фінансами» у вигляді тез на тему «Перспективи розвитку медичного страхування в Україні» а також на VI студентській науково-практичній конференції факультету фінансів та банківської справи «Стабілізація фінансово-економічної системи України» у вигляді тез на тему «Проблеми розвитку добровільного медичного страхування в Україні».

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні засади добровільного медичного страхування в Україні**» розглянуто поняття та зміст добровільного медичного страхування; виконано порівняльна характеристика добровільного та

обов'язкового медичного страхування; розглянуто міжнародні стандарти добровільного медичного страхування;

У другому розділі *«Методичні засади добровільного медичного страхування в Україні на прикладі ПрАТ «УСК «Княжа вієнна іншуранс груп»»* охарактеризовано ринок добровільного медичного страхування на прикладі ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІЄННА ІНШУРАНС ГРУП»; проаналізовані страхові послуги добровільного медичного страхування конкретної страхової компанії; проаналізувати страхову діяльність ПрАТ «УСК «Княжа вієнна іншуранс груп»;

У третьому розділі *«Перспективи розвитку добровільного медичного страхування в Україні на прикладі ПрАТ «УСК «Княжа вієнна іншуранс груп»»* охарактеризовано напрями розвитку ринку добровільного медичного страхування в Україні; надані рекомендації щодо покращення страхових послуг добровільного медичного страхування ПрАТ «УСК «Княжа вієнна іншуранс груп».

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Перший розділ дослідження ми присвятили опрацюванню теоретичних аспектів добровільного медичного страхування. У першому пункті нами були розглянуті точки зору деяких вчених з приводу тлумачення поняття «медичне страхування». Ми підтримали думку О. Вороніної, яка вважає, що медичне страхування – це сукупність форм страхування з приводу забезпечення громадянам гарантій та прав на отримання медичної допомоги при настанні страхової події за рахунок нагромаджених страхових фондів. Продовжили дослідження добровільного медичного страхування, визначивши його об'єкт, суб'єктів, мету та різновиди (безперервне страхування здоров'я; страхування здоров'я на випадок хвороби та страхування медичних витрат).

2. Другий пункт ми почали із трактування поняття обов'язкового медичного страхування. З'ясувалось, що в Україні фактично не функціонує ОМС, хоча спроби його впровадження були неодноразово. Ми розглянули законопроект 2016 року «Про загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування в Україні» та з'ясували причини його відкликання, серед яких передусім відсутність чітко прописаного механізму дії та розмитий опис взаємодії суб'єктів, а також наявність багатьох суперечностей. Далі було визначено спільні й відмінні дії обов'язкової та добровільної форм медичного

страхування. Виявилось, що спільні риси ОМС та ДМС обумовлені їх соціальним призначенням. Відмінності цих двох форм переважно ґрунтуються на їх комерційному (ДМС) та некомерційному (ОМС) характері.

3. Перший етап дослідження завершився розглядом у третьому пункті міжнародного досвіду. Насамперед ми визначили цілі регулювання добровільного медичного страхування в ЄС а далі торкнулися змін, які відбулися з прийняттям третьої Директиви (заборона урядам країн введення регулятивних заходів у сфері ДМС та підтримка чесної конкуренції на ринку ДМС). Далі ми розглянули ринки добровільного медичного страхування окремих країн, серед яких Німеччина, Швейцарія та Ірландія та запропонували перелік рекомендацій, які можна було б запозичити у аналізованих країн та у ЄС в цілому. Наприклад, розробка механізму надання пільг роботодавцям при купівлі ними полісів ДМС; встановлення переліку правил та вимог для входу та виходу з ринку ДМС та стимулювання співпраці приватних страховиків, що надають послуги з ДМС з державними лікарнями.

4. Другий етап дослідження ми розпочали з аналізу ринку добровільного медичного страхування в Україні. Провівши SWOT-аналіз ми визначили сильні та слабкі сторони ринку ДМС, а також можливості та загрози. Найбільшою загрозою на даний момент вважаємо війну та міграцію населення. Далі ми проаналізували чисті страхові премії та виплати на ринку страхування. Частка премій з безперервного страхування здоров'я та зі страхування медичних витрат збільшилась за аналізований період, що говорить про збільшення попиту на медичне страхування в країні. Говорячи про страхові виплати, то їх частка у загальній структурі збільшилась лише по безперервному страхуванню здоров'я. Говорячи про рівень виплат по цим двом видам, слід зауважити, що у 2020 році по безперервному страхуванню здоров'я він складає 53,95%, а по страхуванню медичних витрат – 24,98%. Тобто перший вид є вигіднішим і прибутковішим для страхової компанії. Далі ми розглянули рейтинг страхових компаній по безперервному страхуванню здоров'я та порівняли показники ПрАТ «УСК

«Княжа вієнна іншуранс груп» (11 місце в рейтингу) з іншими страховими компаніями.

5. Другий пункт другого розділу був присвячений аналізу страхових послуг ПрАТ «УСК «Княжа вієнна іншуранс груп». Почали ми з аналізу премій та виплат по безперервному страхуванню здоров'я, страхуванню медичних витрат та страхуванню здоров'я на випадок хвороби. Вагому частку у портфелі страхової компанії займають перші два види а третій досить незначну. Розглянувши рівень виплат по трьом різновидам медичного страхування та порівнявши їх з середньоринковим, ми дійшли до висновку, що по безперервному страхуванню здоров'я та страхуванню медичних витрат у аналізованій страхової компанії значно занижений рівень виплат, що є негативним моментом. Далі ми розглянули страхові продукти компанії для фізичних та юридичних осіб, і дійшли до висновку, що ПрАТ «УСК «Княжа вієнна іншуранс груп» орієнтується на продаж полісів населенню.

6. Завершувався другий етап фінансовим аналізом страховика у розрізі платоспроможності, ліквідності та проведенням тесту раннього попередження. Проаналізувавши основні показники діяльності, ми дізнались що усі вони зберігали позитивну тенденцію до збільшення, окрім страхових платежів та виплат, що зменшились у 2020 в порівнянні з 2019. Далі ми проаналізували гарантійний фонд як одну із умов забезпечення платоспроможності. Виявилось, що він був від'ємним у 2016-2017 роках через наявність непокритого збитку, але врешті тенденція змінилась на позитивну. Проаналізувавши коефіцієнти ліквідності, виявили, що попри їх відповідності нормативним значенням, вони показували тенденцію до зменшення. Це пояснюється швидшим темпом приросту зобов'язань компанії, ніж оборотних активів. Провели тест раннього попередження шляхом розрахунку одинадцяти показників. Згідно з отриманими результатами, страхова компанія отримала оцінку 2,44/5, отже її фінансовий стан знаходиться на середньому рівні. Компанії рекомендується підвищити рівень абсолютно ліквідних активів – грошових коштів. Також потрібно збільшити обсяг власних коштів.

7. Третій етап ми розпочали з проведення власного дослідження з метою визначення рівня задоволення медичними послугами у державних та приватних медичних закладах та виявлення попиту на добровільне медичне страхування. Середній вік вибірки із 50 чоловік склав 20,4 роки. Результати дослідження показали, що респонденти частіше відвідують державні лікарні, хоча по якості надання послуг вище ставлять приватні лікувальні заклади. Слід зазначити, що 58% опитуваних готові платити за те, щоб у разі необхідності отримати гарантовану безкоштовну медичну допомогу. Це говорить про те, що вагома частка молоді є потенційними клієнтами для страхових компаній, отже страховикам необхідно звернути на це увагу і працювати у напрямку розробки більш бюджетних полісів медичного страхування. Враховуючи проведене дослідження та інші джерела інформації, нами були розроблені рекомендації для пришвидшення розвитку ринку ДМС серед яких: удосконалення законодавства, орієнтація на міжнародний досвід, тісніша співпраця страховиків та лікарень і т. д.

8. Завершальний пункт дослідження був присвячений пошуку шляхів поліпшення послуг добровільного медичного страхування ПрАТ «УСК «Княжа вієнна іншуранс груп». Страховій компанії було запропоновано посилити диджиталізацію взаємодії з клієнтами шляхом введення онлайн калькулятора розрахунку полісів медичного страхування, створити мобільний додаток з можливістю моніторингу клієнтами власних страхових договорів, введення можливості онлайн пролонгації договорів. Також компанії пропонується прослідкувати за можливістю збільшення рівня виплат по медичному страхуванню та змінити страховий портфель у бік збільшення страхування медичних витрат як більш прибуткового виду медичного страхування. На нашу думку, страховій компанії доцільно було б розширити співпрацю з корпоративними клієнтами шляхом розробки нових полісів для них.

АНОТАЦІЯ

Боровська О.В.,

«Перспективи розвитку добровільного медичного страхування в Україні»,

(прізвище та ініціали студента)

(назва кваліфікаційної роботи)

кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності
«072 Фінанси, банківська справа та страхування» за освітньо-професійною програмою
Фінанси, фінансовий менеджмент та страхування

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, 2022 рік

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процес розвитку добровільного медичного страхування в Україні.

У роботі розглядаються теоретичні засади добровільного медичного страхування в Україні – розглянуто поняття та зміст добровільного медичного страхування; виконано порівняльна характеристика добровільного та обов'язкового медичного страхування; розглянуто міжнародні стандарти добровільного медичного страхування.

Проаналізовано методичні засади добровільного медичного страхування в Україні на прикладі ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІЄННА ІНШУРАНС ГРУП» - охарактеризовано ринок добровільного медичного страхування на прикладі ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІЄННА ІНШУРАНС ГРУП»; проаналізовані страхові послуги добровільного медичного страхування конкретної страхової компанії; проаналізувати страхову діяльність ПрАТ «УСК «Княжа вієнна іншуранс груп»;

Запропоновано перспективи розвитку добровільного медичного страхування в Україні на прикладі ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІЄННА ІНШУРАНС ГРУП» - охарактеризовано напрями розвитку ринку добровільного медичного страхування в Україні; надані рекомендації щодо покращення страхових послуг добровільного медичного страхування ПрАТ «УСК «Княжа вієнна іншуранс груп».

Ключові слова: медичне страхування, добровільне медичне страхування.

ANNOTATION

Borovska OV, «Prospects and development of voluntary health insurance in Ukraine»,

(students surname and initials)

(work title)

thesis for Master degree in specialty «072 Finance, banking and insurance»

under the program «Finance, Financial Management and Insurance»,

Odessa National Economic University

Odessa, 2022

Thesis consists of three chapters. Object of study the process of development of voluntary health insurance in Ukraine.

The paper considers the theoretical foundations of voluntary health insurance in Ukraine - defines the concept and content of voluntary health insurance; the comparative characteristic of voluntary and obligatory medical insurance is executed; international standards of voluntary health insurance are considered.

The methodological principles of voluntary health insurance in Ukraine are analyzed on the example of PJSC "USK "KNYAZHA VIENNA INSURANCE GROUP "- the market of voluntary medical insurance is characterized on the example of PJSC "USK "KNYAZHA VIENNA INSHURANS; analyzed insurance services of voluntary medical insurance of a specific insurance company; to analyze the insurance activity of PJSC "USC" Prince Vienna Insurance Group ";

Prospects for the development of voluntary health insurance in Ukraine are proposed on the example of PJSC "USK "KNYAZHA VIENNA INSURANCE GROUP" - the directions of development of the voluntary health insurance market in Ukraine are described; recommendations on improving the insurance services of voluntary health insurance of PJSC "USK "Prince Vienna Insurance Group" were provided.

Key words: health insurance, voluntary health insurance.